

μιστα ἐκ τῶν ἀγαθῶν αὐτῶν, κλείουσι δὲ τὴν ἀποχώρησιν φειδραὶ καὶ ἅμα περίσμενοι καταβαίνουσαι αἱ τάξεις τῶν πολεμιστῶν. Ἀλλὰ κατὰ τὴν πορείαν ἀπὸ παραγγέλματος τοῦ Θεμιστοκλέους ἐστάθησαν, ἀνεπτυχθήσαν δὲ εἰς φάλαγγα οὐχὶ βαθεῖαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ. Τίς ἢ αἰτία; Ἐδείξεν εἰς αὐτοὺς δύο ἀλεκτρούνας μαχομένους. Ἰδετε, εἶπεν ὁ Ἀθηναῖοι, οὗτοι ἐκσπῶσι τὰ πτερὰ ἀλλήλων, σπαράττουσι τὰς σάρκας καὶ κόπτουσι τοὺς ὀφθαλμούς· οὕτε χάριν πατρίδος οὐτε χάριν πατρώων θεῶν οὐτε χάριν προγονικῶν τάφων, οὐδὲ χάριν δόξης οὐδὲ ὑπὲρ ἐλευθερίας οὐδὲ ὑπὲρ τέκνων, ἀλλὰ διὰ τὴν μὴ ἡττηθῆ οὗτος ἢ ἐκεῖνος μὴδὲ τὸν ὑποχωρήσῃ ὁ ἕτερος εἰς τὸν ἕτερον. Οὐδὲν ἄλλο προσέθηκεν εἰς ταῦτα ὁ εἰς τὴν νίκην τῆς Σαλαμῖνος ὁδηγῶν αὐτοὺς, ὁ Θεμιστοκλῆς· ἦτο, ἐνόμιζεν, ἱκανὸν τὸ παράδειγμα ἐκεῖνο διὰ τὸν ὑπὲρ πάντων ἀγῶνα.

Ἀλλὰ καὶ αὕτη ἔλη τοῦ Θεμιστοκλέους ἡ πράξις καὶ οἱ λόγοι ἦσαν, φρονούμεν, περιττά. Εἶχον ἀνάγκην οἱ Ἀθηναῖοι οἱ μετ' αὐτοῦ οἱ πλείστοι Μακροθαμάχοι ἢ παῖδες ἐκείνων, τῆς δόξης ἐκείνων ζηλότυποι, οἱ ἐγκαταλείποντες εἰς τὴν ἀρπαγὴν τῶν βαρβάρων καὶ εἰς τὸν ἄλλον παντοῖον ἀφαισμον τὰγαθὰ των, εἶχον ἀνάγκην νὰ ὑποδειχθῇ εἰς αὐτοὺς τοιοῦτος ἐξ ἀλεκτρούων ὑπὲρ τῆς ὑπερφηκίας ἀγών, ἵνα καλῶς πολεμήσωσι καὶ ἀποθάνωσι καλῶς; Ἐπὶ τοῦ ἀδάμαντος τῆς ψυχῆς των μὲ ἀκτῖνας ἡλιακὰς εἶχον γράψῃ τὰ παραγγέλματα τῶν ἀθανάτων τοῦ γένους διδασκάλων, τῶν ποιητῶν τὰ πάντα νὰ ὑπομένωσι καὶ νὰ θήσκωσιν εὐθυμοὶ ὑπὲρ τῆς μητρὸς γῆς, μεταξὺ δὲ αὐτῶν συστρατιώτης πάνοπλος κατεβαίνειν ὁ Αἰσχύλος, ὁ ἡρωϊκὸς τοῦ Μαραθῶνος μαχητῆς, ψιθυρίζων ἴσως τὸν παιῖνα τῆς ναυμαχίας· «ἔ, παῖδες Ἑλλήνων, ἴτε· ἐλευθεροῦτε τὴν πατρίδα, ἐλευθεροῦτε τὰ τέκνα σας, τὰς γυναῖκάς σας, τῶν πατέρων θεῶν τοὺς ναούς, τῶν προγόνων τοὺς τάφους. Νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών».

Ἐπαναλέγομεν καὶ ἐνταῦθα ὅτι δὲν εἶναι ἀπαραίτητον τὸ μέγα γένος, ἵνα τις καὶ αὐτὸς διαπρέψῃ καὶ τὴν πατρίδα τοῦ εὐεργετήσῃ, εἶναι δὲ εἰς ὠφέλειαν καὶ δι' ἕκαστον τῶν ἀνθρώπων καὶ δι' ὅλα τὰ ἔθνη ἡ δόξα τῶν προγόνων, ἂν διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς ἔχουσιν ἀπαύστως ἐν τῇ ψυχῇ τὴν φροντίδα νὰ μὴ κατασχύνωσι τὴν τιμὴν τῶν προγόνων τούτων· διότι τὸ ἐνδοξον ὄνομα εἶναι δέρμα λέοντος, τὸ δὲ δέρμα λέοντος μόνον οἱ ρῦσει λέοντες ἔχουσι, εἶναι δὲ γνωστὸν ἐκ τοῦ μύθου τί πάσχουσιν οἱ λεοντῆν περιβαλλόμενοι ὄνοι. Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Θεμιστοκλέους Ἀθηναῖοι ἦσαν καὶ ἐκ γενεᾶς καὶ ἐκ γενέσεως λέοντες. Καὶ ἐδείξαν μὲν, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν γένεσιν, τὸ λεόντιον φρόνημα αὐτῶν κατὰ τὴν ἐκπόρθησιν τῶν Σαρδεων καὶ ἐν Μαραθῶνι, ἀλλὰ τοῦτο, πλὴν τῶν παιδευμάτων τῶν διδασκάλων, καὶ τοῦ ἐλευθεροῦ βήματος τῆς Πνυκὸς καὶ τῶν ποιητῶν, καὶ τῶν προγόνων τὸ παράδειγμα ὡς ἀπὸ ἀργυροῦς σάλπιγγος ἐσήμαινε νύκτα καὶ ἡμέραν.

Ὅπου ἔστρεφον περὶ τὴν Ἀκρόπολιν τὸ βλέμμα καὶ ἱερόν τι ἔβλεπον ἀναμνησκον τὸν ὑπὲρ πατρίδος κίνδυνον καὶ τὸν θάνατον αὐτὸν τὸν ὑπὲρ αὐτῆς. Ἐκεῖ πρὸς δυσμὰς κατὰ τοὺς λόφους τοὺς ἀπὸ τοῦ Μουσειῦ (Φιλοπάππου) μέχρι τοῦ Ἀρείου Πάγου οἱ Ἀθηναῖοι πίπτουσιν ἄθροοι μαχομένοι ὑπὸ τὸν Θησέα κατὰ τῶν Ἀμαζόνων, ἀριστερὰ ἐκεῖ παρὰ τὸν Ἰλισσὸν ἄλλη ὑπερύψηλος θυσία, εὐωδιστέρᾳ λιθωντοῦ καὶ σμύρνης καὶ θαλερωτέρᾳ ἢ στέφανος ῥόδων· τὸ ἄστυ πολιορκεῖται ὑπὸ τῶν ἀνδρείων καὶ δυσπαλάστων Δωριέων. Θὰ γείνωσι κύριοι τῆς πόλεως οὗτοι, ἂν φυλάξωσι τὰ παραγγέλματα χρησμοῦ ὑπὸ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ δοθέντος ὅτι δὲν θὰ πέσωσι αἱ Ἀθῆναι, ἂν φανευθῇ ὁ τῶν Ἀθηναίων βασιλεὺς. Τηροῦσι λοιπὸν τὸν χρησμόν μυστικόν, διότι Ἑλλήνες ὄντες καὶ αὐτοὶ γινώσκουσιν ὅτι κατὰ τὰ

ἐθνικὰ διδάγματα ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῆς Κραναῆς (Ἀκροπόλεως) ἂν μάθῃ τὸν χρησμόν θὰ ζητήσῃ τὸν θάνατον, διὰ τὴν σωσὴν τὸν λαόν του. Ἀλλ' ὁ ἐκ Δελφῶν Κλεόμαντις κρύφα ἔπεμψε εἰς τὰς Ἀθῆνας τὸν χρησμόν, ὃν πρῶτος ἐγνώρισεν ὁ βασιλεὺς, ὁ Κόδρος. Τοὺς Ἀθηναίους ἀξιοῦντας νὰ συναπολεσθῶσι πάντες, μὴ πῶς ἡ θυσία αὕτη ἐνός μόνου φέρῃ κατασχύνῃ εἰς αὐτοὺς, ὁ βασιλεὺς μετέπεισεν ἰσχυριζόμενος ὅτι εἶναι κέλευσμα τοῦ θεοῦ, τῶν ἐθνικῶν νομίμων κέλευσμα. Ἄνευ θρήνων, ἀνευ τραγικοκωμικῶν ἀποχαριτισμῶν, τὸ γιγάντιον τῆς ψυχῆς μεγαλεῖον καλύπτοντες ὑπὸ γιγαντιώτερον μεγαλεῖον ἀταραξίας καὶ ὁ δῆμος τῆς δαιμονίας πόλεως καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῆς, μεταμρφωθεὶς εἰς σκαῖον ἀγρότην, κατέβη τῆς Ἀκροπόλεως ὑπὸ τὰς θαμβὰς ἀκτῖνας τῆς αὐγῆς. Προϋέται μὲ τὸ βαρὺ καὶ ἀσημον βῆμα, τοῦ δρυτόμου πέλεκυν φέρων εἰς τὸν ὦμον ἀποφεύγων δῆθεν τοὺς πολιορκητὰς Δωριεῖς, φροντίζων δὲ πάντοτε νὰ μὴ καλύπτεται ὑπὸ τῶν κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς πόλεως οἰκῶν καὶ τῶν ἱερῶν, ὥστε νὰ εἶναι ὁρατὸς ὑπὸ τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει Ἀθηναίων, οἵτινες ἀθροώτεροι κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ τεῖχους (γωνία νοτιοανατολική) ἀλλὰ καὶ κεκρυμμένοι πῶς παρηκολούθουν ἐκπεπληγμένοι ἀληθῶς τὸ δρᾶμα. Ἡ αὐγὴ λαμπροτέρα ἐγένετο, τότε δ' ἔπεσεν εἰς τὸ μέσον τῶν Δωριέων. Ζητεῖ δῆθεν νὰ σωθῇ φεύγων, διώκεται, στρέφεται δῆθεν ν' ἀμυνθῇ, πλήττει τινὰ θανασίμως, ἔπειτα ἄλλους ἰσχυρῶς· σύρραξις δεινὴ· καὶ τέλος καταβάλλεται ὑπὸ μυρίων τραυματίαν ὁ πολυμήνης Κόδρος. Οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ ἔκθαμβοι βλέποντες ταῦτα, ἔπεμψαν πάραυτα σεμνὴν πρεσβείαν ζητοῦντες ν' ἀποδώσωσι εἰς ταφὴν οἱ Δωριεῖς εἰς τοὺς Ἀθηναίους τοῦ βασιλέως αὐτῶν τὸ σῶμα. Οἱ Δωριεῖς καὶ αὐτοὶ ἐκτεθαμβημένοι ἀπέδωσαν ἐν τιμαῖς τὸν νεκρὸν καὶ ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν, δικαίως νομίζοντες ὅτι λαόν, ὅστις τοιοῦτον ἔχει ἡγεμόνα, οὐδεμίᾳ δυνάμει ἀνθρωπίνῃ νὰ καταβάλῃ εἶναι δυνατόν. Καὶ ἀπῆλθον.

ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Τί ἔγραψαν οἱ ξένοι.

Ὁ Ἑλληνισμὸς δὲν ὀφείλει νὰ θυσιάσῃ οὐδὲν ἐκ τῶν ἰδανικῶν του, οὐδεμίαν τῶν ἐλπίδων του, καθ' οἷονδήποτε τρόπον καὶ ἂν χαραχθῇ π ε ρ ο σ ω ρ ι ν ὤ ς ἡ γραμμὴ τῶν βορείων συνόρων του, κατὰ τὴν συνολογίαν τῆς εἰρήνης. Ὁ Βαλκανικὸς πόλεμος εἶναι ὁ θρίαμβος τῆς δεξιῆς τῶν ἐθνικότητων. Ἀδύνατον δ' εἶναι νὰ μὴ ἔχη τις τοῦτο ὑπ' ὄψιν του εἰς τὸ μέλλον. Ἐὰν ἐπομένως πρόκειται νὰ μείνωσιν Ἕλληνες ἐκτὸς τῆς πατρίδος, θ' ἀνεύρωσιν ἀργὰ ἢ γρήγορα τὸν τρόπον τῆς ἐπανόδου. Ἐὰν ἀναδειχθῶσιν ἄξιοι, δυνάμει τῆς ἀδυσμάστου ἀμύνης τῆς ἐθνικότητός των. Ὁ ἀγὼν δὲν θὰ διεξαχθῇ ἐφεξῆς διὰ τῆς μαχαίρας τῶν κομιτατζήδων, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἀρότρου, διὰ τῶν διδασκάλων, τῶν μεγάλων βιομηχάνων, τῶν τραπεζίτων. Τὸ διὰ τοιούτων μέσων ἐμπεδούμενον δικαίωμα ἀδύνατον νὰ μείνῃ ἐπὶ πολὺ ἄνευ ἀναγνωρίσεως.

Μὰξ Νορδῶου

ΒΡΑΧΕΙΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Κ. Σ. Β. ὡ λ ο ν Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλόφροναν ἐνθάρρυνσιν δι' ἣν ἀληθῶς σεμνύνονται καὶ πάντες οἱ ὁμόφρονες. — Κ. Π. Κ. ἄ γ ρ ο ν Ἡ κυβέρνησις ὡς κάλλιον γνωρίζουσα τὰς ἀνάγκας πρέπει νὰ διαθέτῃ καὶ τὰ μέσα πρὸς θεραπείαν αὐτῶν. Τὴν γνώμην ταύτην ἐκφράζουσιν οἱ ἀποστελλόντες πρὸς αὐτὴν τὰς εἰσφοράς των. Κ. Δ. Τ. ε ν τ σ ἰ ν Κ. Μ. Ὁ ρ ο ὖ ν τ α — Ν. Π. Χ. Β. ἰ ἄ ν ν ο ν Γ. Χ. Π. ρ ῆ β ε ζ α ν. Γ. Σ. Β. ἄ ρ ν α ν. Ν. Σ. Ὁ ρ λ ε ἄ ν ε Δ. Τ. Κ. ἔ α ν. Ἡρᾶντο αἱ ἀποστολαί. — Γ. Ν. Χ. (...) Ἐπὶ λαμβάνομεν ὅτι μετὰ τὸν πόλεμον θὰ τακτοποιηθῇ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας σας διότι τώρα εἶναι δι' ἀμφοτέρους ἀσύμφορος.